

במעמד הר סיני קיבלנו כוחות עצומים להתמודד ולעמוד בכל נסיון!!!

הכתוב לנועמי. ומה גיורת שבאה מטפה סרוחה כך, ישראל שהם קדושים מלידה ומבטן על אחת כמה וכמה, שלעומת העוז והחיזוק נסתלק ההסתר ואוטם הלב הבא מחמת העוונות המבדילים, וישוב לאור באור החיים, עכ"ל השם משמואל לענינו.

היוצא מדבריו, שמידת העוז, שהיא מידת התוקף הנותנת לאדם כח לעשות דברים שאינו גייל לעשותם ואפילו דברים שהם להיפך מטבעו ורצונו, באמצעות בני ישראל קלטו גם האומות קצת מן המידה הזו, וממקצת זה נכנס בלבם הכח והרהיבו עוז בנפשם להאמין שגם בפניהם הדלת פתוחה וגם הם יכולים להתקרב אל ה' וקיום מצוותיו, אף שהוא למעלה מדרך הטבע.

וזוהו ההסבר איך הגיעו יתרו ורחב האשה למעלה זו, ונכנס בהם רצון וחשק לעזוב את כל אשר להם ולהתקרב אל ה' ומצוותיו, מפני שאז השרה הקב"ה על העולם רוח טהרה של עוז ורצון חזק, והם השכילו לקחת את ההתעוררות הזו אל לבם וללכת בעקבות האור אל ה' ותורתו.

וזוהו היה גם חלקה של רות, שברגע שהתאזרה בעוז ואומץ הלב ללכת אחר חמותה, מיד נפתחו לפניה כל השערים ונעשית שוה אליה כמותה ממש.

« איך יתכן שאומות העולם ירצו להתקרב אל השי"ת? »

כתיב וַיבֹא יְתֵרוֹ חֵתָן מֹשֶׁה וְגו' אֶל הַמֶּדְבָּר אֲשֶׁר הוּא חֵתָה שֵׁם הַר הָאֱלֹקִים (שמות יח, ה). הנה אנו רואים, שמעשה זה של ביאת יתרו אל המדבר היה מעשה מיוחד מאוד שחכמינו ורבותינו ראו אותו ראוי להתייחסות מרובה, ואף התעכבו ללמוד ממנו מוסר השכל עבורנו עם בני ישראל בדורות הבאים. וכמו שהביא רש"י בפירושו דברי חז"ל (זבחים קטז), שמתעסקים לחקור את סיבת ביאתו מדוע בחר לעזוב את כל היקר והגדולה שהיו מנת חלקו במדין, ומה שמועה שמע ובה אל המדבר, ואמרו כמה טעמים ודרכים בזה.

וכדי להבין הסבר ההתייחסות הנפלאה למעשהו של יתרו, ומה ראו בזה ללמוד בו כל כך הרבה, נעתיק את דברי המדרש המופלא (שמו"ר כז, ד) שכ' בזה"ל: **"וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ, הַדָּא הוּא דְכִתִּיב ה' עָזָי וּמְעֻזִי וּמְנוּסֵי בְיוֹם צָרָה אֶלְיָךְ גּוֹיִם יְבֹאוּ מֵאֲפָסֵי אֲרָץ (ירמיהו טז, ט), אמרו ישראל להקב"ה, כשעשית לנו נסים בים אמרנו לך עָזָי וְזַמְרַת יְהוָה (שמות טז, ב), הלא שמעה רחב ובאה ודבקה בך, שנאמר וַתֹּאמֶר אֶל הָאֱנָשִׁים יְדַעְתִּי כִּי נִתַּן יְהוָה לְכֶם אֶת הָאֲרָץ וְגו' כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מִי יָם סוֹף (יהושע ב, ט-ו). הווי ה' עוזי ומעוזי ומנוסי ביום צרה."**

וממשיך המדרש: **"כשעשית נסים בימי שלמה, שנאמר וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכוֹ (שמואל א' ב, י), לא באת מלכת שבא ושבחה אותך, שנאמר וּמַלְכַת שְׁבָא שָׁמַעַת אֶת שְׁמַע שְׁלֹמֹה (מלכים א' י, א). ומה אמרה יהי ה' אֱלֹקֶיךָ בְרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ (מלכים א' י, ט). כשהוצאת אותנו ממצרים ונתת לנו את התורה שנקראת עוז שנאמר ה' עֹז לְעַמּוֹ (תהלים כט, יא), ולא שמע יתרו ובה ונדבק בך, הוי אֱלֹקֶיךָ גּוֹיִם יְבֹאוּ מֵאֲפָסֵי אֲרָץ (ירמיהו טז, ט), עכ"ל המדרש."**

ומבאר השם משמואל בפרשתנו (תרפ"ב) כוונת דבריהם בזה"ל: **"דהנה** זה תימא שאנשים שהם בתכלית הריחוק, יהיה בכוחם לבוא ולדבוק בהשי"ת, שהוא רחוק (-מן העולם מרחק רב ונורא כזה, הרבה יותר) מ-(אם ירצה האדם) לעשות לו כנף לעוף השמים, (-ומציאות זו משוללת הבנה שהלוא ידוע ש) כל דבר הרחוק לא יתאוה לו הטבע כלל, כמ"ש האבן עזרא בלאו דלא תחמוד, ומה שאינו בגדר התשוקה והתאוה בודאי אי אפשר לעשות חיל."

"על זה תירץ המדרש שע"י שניתנה לישראל מדת "עז" תירץ המדרש שע"י שניתנה לישראל מדת העוז באמצעותם גם האומות קולטים מה ממת העוז, הרהיבו עוז בנפשם להאמין שגם בפניהם הדלת פתוחה אף שהוא למעלה מהיקש הטבע."

"זוהו שאמר הכתוב ה' עוזי ומעוזי, היינו שנתן בי מדת העוז, ומנוסי, היינו שמרומם את לבבי, מלשון שאו נס, ואף ביום צרה שהלבבות אטומים והסתרת פנים, מ"מ יש לישראל העוז. וזה ומנוסי ביום צרה, ומחמת זה אף אומת העולם, אף שהם רחוקים ביותר, קולטים ממת העוז, ואליך גוים יבואו מאפסי הארץ, אף שהם בתכלית הריחוק."

"ובמדה זו תלוי הכל, שלעומת אומץ הלב וחוזק הרצון, בה במדה השערים פתוחים, וכמ"ש וַתִּרְאֵהוּ כִּי מֵתְאַמְצֵת הִיא לְלַקֵּת אֶתָּה (רות א, יח), וכתיב וַתִּלְכְּנָה שְׂתֵיָהֶם (שם ט), ואמרו ז"ל (ילקוט שמעוני רמז תרא) השוה אותה

« בקבלת התורה קבלנו העוצמה לעמוד בכל נסיון!!! »

הגאון רבי חיים קויפמאן זצ"ל (בספרו משחת שמן) מרחיב בדברי קדשו של השם משמואל, וכותב בזה"ל: דברי השם משמואל מלהיבים הלבבות בלבת אש של חיזוק ואומץ וקדושה, בראותנו עד כמה יכול בר ישראל להתעלות לרום המעלות והמדרגות, כאשר הוא משכיל לקחת מוסר השכל מכל התעוררות ורוח טהרה שהקב"ה משפיע על העולם וכו'."

"ובודאי שמידה זו קמה וגם ניצבה לעולמי עד והיא שייכת בכל דור ודור, שעל אישי ישראל מוטל החוב ללכת בדרך זו תמיד וצריכים הם להיות מרהיבים עוז בנפשם ומחליטים בכל האומץ והכח לסלק מאתם את ההסתר פנים והחשכות. ואפילו באם ח"ו נכשלים ויורדים לשפל המדרגה ומתרחקים מאוד מהשי"ת ועבודתו, גם אז אינם נופלים לזרועות הייאוש לומר שאינם ברי הכא לשוב לדרך הישר, אלא מעוררים בלבם את נקודת העוז והתקיפות דקדושה, ושבים אל ה' ועבודתו בשלמות הראויה.

"זוהו הכח קבלנו ממתן תורה כמו שמעתיק הרמב"ן את דברי הרמב"ם במורה הנבוכים (ג, כד) בפירושו על הפסוק וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֶל תִּירְאוּ כִּי לִבְעֹבֹר נִסוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹקִים (שמות כ, טז), וז"ל: 'והרב (-הרמב"ם) אמר, כי אמר להם אל תיראו, כי זה אשר ראיתם היה 'שכשינסה ה' אתכם להודיע ערך אמונתכם, וישלח לכם נביא שקר שירצה לסתור מה ששמעתם, לא תמעד אשורכם לעולם מדרך האמת כי כבר ראיתם האמת בעיניכם, ואם כן יאמר בעבור שיוכל לנסות אתכם לעתיד בא אלוקים עתה, כדי שתהיו עומדים לו בכל נסיון'. נמצינו למדין בדברי הרמב"ם תכלית נוספת במעמד הר סיני."

"ותחילה עלינו לראות ולהבין בדברי הרמב"ם יסוד גדול, שהנסינות הכרחיים הם לאדם, וכלשונו 'לכשינסה ה' אלקים אתכם להודיע ערך

אמונתכם', שהנסיון הכרחי לדעת ערך אמונת האדם, ומבלעדי הנסיונות אין אפשרות לברר ולהוכיח מהי מדת אמונתו, וכמ"ש הרמח"ל בריש ספרו (מסילת ישרים א) 'כללו של דבר, האדם לא נברא אלא לקיים מצוות ולעמוד בנסיון'.

"העמידה בנסיונות הכרחית לבנין האדם, ותחילת בנינו של עם ישראל היה ע"י נסיונות, עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם, כיון שעמד אברהם אבינו בנסיונות נוצר כלל ישראל. יסוד זה אינו ידוע לנו כלל, בעת שקורה לנו עיכובים וביטולים המונעים מאתנו עבודתנו הרוחנית, איננו מבינים פשרה דבר, כי הכל נסיונות עבורנו לדעת מה באמת מצבנו הרוחני, לו היינו מודעים לכך נקל היה לנו להתגבר ע"ז ביודענו שזו מטרת הבריאה, ומפורש בכתוב ה' צדיק יבִּחַן (תהלים יא, ה).

"וע"ז נתן הקב"ה מעמד הר סיני והראה לנו אמונה חושית, כדי שנוכל להתגבר על הנסיונות שיהיה לנו בעת שיבוא נביא שקר להטעותנו מדרך האמת, וע"י שנזכור מעמד הר סיני נוכל להתמודד עם הנסיונות הללו, וכן איתא בקרא שכל מהלך ישראל במדבר ארבעים שנה היה בעבור זה, וזכרָתָ אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר לְמַעַן עֲנִתְךָ לְנִסְתָּךְ לְדַעַת אֶת אֲשֶׁר בְּלִבְךָ הִתְשַׁמֵּר מִצֻּוֹתַי אִם לֹא (דברים ה, ב), ע"כ.

ובספה"ק קדושת לוי מבאר כאן לימוד נפלא בעבודת השם, וכך כתב: "פירוש, כי זה שאמר הקב"ה בעצמו 'אנכי ולא יהיה לך', נרשם ונחקק בלב כל איש ישראל, עד שאפילו הקל שבקלים ימסור נפשו על קידוש שמו יתברך, וזה לבעבור נסות שתעמדו בנסיון", עד כאן לשונו.

והיוצא לפי דבריו, שהכוונה בריש דברי משה שאמר אֶל תִּירָאוּ (שם טו) היא לומר, שאין להם לירא מפני הפחד שמצאם עתה, משום שמה שעשה לכם הקב"ה כעת במעמד הר סיני היה לבעבור נסות אתכם, דהיינו כדי שתעמדו בנסיון, כי כאשר תתחזקו ותעמדו כעת בנסיון הזה, הרי שמכח עמידה זו יורש בכם כח של יראת שמים, ותעמדו תמיד באופן של תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, ובכל עת שיבוא לפניכם נסיון יהיה בכם העוז והחוזק ותוכלו להתגבר ולא תמעדו.

למדנו מכך שבשעת מעמד הר סיני הוריד הקב"ה על העולם רוח טהרה של יראת שמים שמכוחה יכולים כל הדורות לעמוד מול הנסיונות הבאים עליהם ולהתגבר על היצר הרע.

« הקב"ה נסך בנו כוחות ורק אח"כ מנסה אותנו!! »

הגאון הצדיק רבי יהודה זאב הלוי סג"ל (בספרו יראה ודעת) מבאר את דברי הרמב"ם הנ"ל, וכותב בזה"ל: "הרמב"ם אומר כאן דבר נפלא, מדוע קבע הקב"ה את מעמד הר סיני במדרגה כה גבוהה של נבואה, באופן שכל כלל ישראל היו ממש בבחינת נביאים. אומר הרמב"ם, כי הקב"ה עתיד לנסות את כלל ישראל ע"י שישלח נביא שקר, ולכן הוצרך מעמד הר סיני להיות כעת באופן כל כך נישא וגבוה, כדי שיוכלו אז לעמוד באותו נסיון."

"נאמרו כאן שני חידושים: א. שהקב"ה נתן את מעמד הר סיני בבחירות כזאת, רק כדי שנוכל לעמוד בנסיונות. ב. הקב"ה אינו מנסה אדם בנסיון, אם הוא יודע שהאדם לא יוכל לעמוד באותו נסיון."

יוצא, איפוא, שאם הרבוננו של עולם נותן לאדם נסיון, ודאי שיש לו את הכוחות לעמוד בנסיון כזה, הקב"ה הקדים ונתן לו את הכוחות כדי שיוכלו לעמוד בנסיון, הראיה לכך מכאן, בעבור שיוכל לנסות אתכם, אם אנחנו לא נוכל לעמוד בנסיון, הקב"ה לא יכול, כביכול, לנסות אותנו, איך נוכל לעמוד בנסיון של נביא שקר, על כרחינו, שהכוחות לכך ניתנו לנו מקודם, לולא נתינתם לא היה הקב"ה שולח נביא שקר.

והנה, כתיב (דברים ז ז-ח) לא מרַבֶּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חֶשֶׁק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי אִתְּם הִמָּעֵט מִכָּל הָעַמִּים, כִּי מֵאַהֲבַת ה' אֶתְכֶם (דברים ז, ח-ז) וגו', ופירוש שם הרמב"ן וז"ל: "וטעם חשק, שנקשר עמכם בקשר אמין שלא יפרד מכם לעולם, מלשון וְחִשְׁקִיהֶם כָּסָף (שמות כז, י), ויבחר בכם מכל העמים, שתהיו אתם סגולה ונחלה לו, כי הבחירה בכל מקום ברירה מן האחרים, ואמר הטעם כִּי מֵאַהֲבַת ה' אֶתְכֶם, ולא הזכיר בזה טעם מן הבחירה, כי הנבחר לאוהב הידוע לסבול את אוהבו בכל הבא עליו ממנו, וישראל ראויים לכך מכל עם, כמו שאמר (ביצה כה). 'שלשה עזים הם, ישראל באומות', כי יעמדו לו בנסיונות, או יהודאי או צלוב, (שמו"ר מ"ב ט), וחשק בכם בעבור אבותיכם וכו', (-פירוש, דזו היתה מעלה בהאבות שעמדו בנסיונות וגם זה המעלה של כלל ישראל בכל הדורות), עכ"ל.

ומבואר שהטעם שנבחרו עם ישראל מכל העמים מתוך גודל אהבת השי"ת לישראל הוא מחמת שיעמדו ישראל בנסיונות, כי הנבחר לאוהב הידוע לסבול את אוהבו בכל הבא עליו ממנו.

הכח הלזו של לעמוד בנסיונות קיבלו כלל ישראל ממתן תורה, וזה מה אמר משה רבינו לכלל ישראל כי לבעבור נסות אתכם בא אלוקים.

הנה בספר הישר לר"ת (שער ט אות י"ג) כתוב, שאחד מן הסימנים של האדם לידע אם הוא נושא חן בעיני השי"ת הוא, כשיבואו על האדם יסורים וחלאים וצרות או יגלה מארצו, ידע כי הבורא אוהב אותו ויסרוהו כאשר ייסר איש את בנו, ואם יראה כי הוא שוקד בלא יסורים וחלאים והוא עומד בשלוה ולא יבא עליו נסיונות ידע כי אין הבורא אוהב אותו.

ובאמת יש אנשים שכאשר באים עליהם יסורים ומצב של דחקות או שאר נסיונות, הם בורחים מן המצב, ולפעמים מחמת הקושי הם יורדים ג"כ מהרוחניות שלהם, אבל אדרבה צריכים אנו לידע שנסיונות הם סימן שהקב"ה אוהב אותנו, ואם מגיע מצב קשה צריכים לקחת המצב כמו שהוא ולהתעלות ממנו, ועל ידי מצבים כאלו הופכים למזוככים ונעלים יותר.

וזהו הביאור בדברי הרמב"ן דהאופן שכלל ישראל יכול לסבול כל הנסיונות, הוא לפי שבאמת בני ישראל יש להם כח נעלם של אהבה אל השי"ת, וזה קיבלו ממתן תורה, אלא שהם צריכים דוחק ויסורים להוציא את אותו הכח של אהבת השי"ת אל הפועל, שהרי אין אדם מתפלל בהשתפכות הנפש אלא כשהוא במצב קשה ודחוק, דדוקא בשעה שהאדם שרוי בדחוק מתעוררת בו אהבת השי"ת הטמונה בו בכח להוציא אל הפועל.

ובאמת זה מדרש מפורש (שמו"ר ל"ו א) שכ' בזה"ל: "אִתְּנָה תְּצַוָּה (שמות כז, ט) הדא הוא דכתיב זִית רִעְנָן יִפֶּה פְּרִי תֵאָר קָרָא ה' שְׁמֵךְ (ירמיהו יא, טז), מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגרגרין אותו ואחר כך מורידין אותו מן הזית ונחבט, ומשחובטין אותו מעלין אותו לגת וכו', ואחר כך נותנין את שומנו, כך ישראל, באין עובדי כוכבים וחובטין אותם ממקום למקום וחובשים אותן וכופתין אותם בקולרין ומקיפין אותן טרטיטין, ואחר כך עושים תשובה והקב"ה עונה להם", ע"כ.

« יש לנו תכונות וכוחות נהדרות שצריכים להוציאן מכח אל הפועל »

בספר דרכי מוסר (מהגאון רבי יעקב ניימאן זצ"ל), שמביא דברי המדרש הללו המדבר בשבחן של ישראל שנמשלו לזית, וטבעם דומה לטבע הזית המוציא שמן. ומוסיף רעיון עמוק יותר על זה הדרך, שכמו הזית הזוה אין שמנו מובא ממקום אחר אלא ממנו ומתוכו וכשחובטין אותו יוצא שמנו, כך ישראל אין מעלותיהם ותכונותיהם המיוחדות נמצאים במקומות אחרים אלא בהם ובתוכם בפנימיות לבם וכשהם נחבטים מתגלים המעלות ויוצאים מן הכח אל הפועל.

...שהטעם שנבחרו
עם ישראל מכל
העמים מתוך גודל
אהבת השי"ת
לישראל הוא מחמת
שיעמדו ישראל
בנסיונות, כי הנבחר
לאוהב הידוע לסבול
את אוהבו בכל הבא
עליו ממנו...